

Stockholms Wedo-Blad.

Lördagen, den 24 Martii 1770.

Lärda Saker och Rön.

L A R A N.

Bref om Begräfningar uti Kyrkorna.

Sågra Kyrkor gifwas ännu werketigen, hvilka hålla de gamla Lagarna helige. Kyrkan uti Puy i Frankrike, tager intet en gång emot sin Biskops till, och Kyrkan i Chartres, som och alla Kyrkor i Lothringen, skola ännu strängeligen i allt taga en sådan billig försiglighet. Hwarför skal det vara och hvarför så omhjeligt att åter affkasta detta misbruket? Eller är till äfventyrs saram intet tydlig nog, som Kyrkofolket deraf hafwa att befrugta? Huru de smittosamma sjukdomar, hvilka på detta sättet hastigt och lätteligen kunna utbreda sig öfwer all, att agta för intet? Jag wil allenast taga et exempel af Kopporna, och fråga: om intet denna sjukdomen allena, gibe begräfning i Kyrkorna otillåtelig, så wida det kan bewisat, att utdunsningen af sådana Lik, kan fortplantat denna smittosamma och öddande sjukdomen öfwer allt! och detta låter helt lätt bewisa sig. I hafwen sielf i et af Edra Ael, anfördt Exempel som äro lämpelige härtil. Men jag kan ännu anföra et annat utur Eubodons Magasin 1752 för September månad, som fullkomligen kan bewertiga hwar och en om sanningen häraf. „Öddgräfwaren uti Chelwood, berättas här, „öppnade npligen en graf, hwaruti en man „låg begrafwen, som för 30 år sedan dog „i Kopporna. Den ödda war, enligt sin „åstundad, lagd i en kista af Ek, som ännu „war så stark, at hon helt och hällen kunde uttagas. Men som Öddgräfwaren intet förmodade gindra det, så sönderflog han lådet på kistan med en stoffel, och strakt kom en sådan gruswelig stank utur kistan,

„som han förut aldrig kändt. Som den „Personen, hvilken skulle insättas i grafwen, varit af anseende, så besant sig icke allnast allt folket i byn närwarande, utan och en myckenhet menniskior från de nästgräntande orter, hade äfwen kommit at åståda begräfningen. Få dagar derefter blefwo 14 personer beswärade med de första ansibter af Kopporna, och efter trene dagar lågo alla i Byn, hvilka icke ännu hafte denna sjukdomen, til fängs, på twänne när; dock likväl war deras sjukdom så lindrig, at icke mer än twenne deraf doge. Samma sjukdom utbredde sig i hela grafkapet, och i alla Byarna från hvilka folket infunnit sig wid begräfningen; men öfwer allt war den af lindrig art.

Kan nu et Lik, hwilket för trettio år sedan, öfwerit begräfmit med Kopp-giftet, ännu efter så lång tid smitta en sådan myckenhet menniskior: hwar måste intet se, då uti et Kyrko-hwalf eller graf, ibland tjugu och flera Personer, wid swåra härjande Koppnedfattas, hvars lugt Kyrko-Folket ofta mer än allt för tydeligen märka; och är det wäl underligt, at sådana sjukdomar alltid widare utbreda sig, och gindra öwendet allt mer och mer allmänt?

Jag förblifwer etc.
Philantropus.

Om Bröd och Driicka.

Man wet icke egenteligen, hroem som förträffliga konstens ursprung förlorat sig i ålderdomens mörker. Grekerna tillagnade denna upfinningen sin Bacchus, och Egyptierna Jsa. Derför blef i deras Fester hwete och Korn kringburit, för at bewisa den wälgörande Gudinnan någon ära, som påsun-

nit nyttan af mjöl och brödd-bakning. Men, hvem ser icke, at man i detta Zabelaktiga upptaget, aldrig lärer upåcka råttia uphöfs-mannen til denna Konsten. Eila så går det med alla nyttiga uppfinningar, då man där-mot i små saker sorgfälligt anmärker förfat-tarens namn. Kruger har på sit sätt roat sig hårdsviver. Man wet intet, säger han, hvem som först brygdt dricka, gjordt Win, upfunnit byggnings-konsten, försävigat läst, gjordt skor, wäfwit strumpor, grafwit Me-taller utur jorden, sått korn, o. s. w.; men man wet wem som påsunnit differential-räk-ningen, förut bestämde harmonien, läran om monaderne, Saturni Drabanter, och Bene-dis månad. Ja, hvad säger jag? Man wet hvem som först gjordt orimliga werfer, hvem som förbättrat et ord i Donaten, och på et beynnerligt sätt förklarar något ställe af Homerus. Detta gör, at jag intet hål-dre önskar mig, än at af de Lärde snart blifwa förglömde, det skulle snart synas, som at gjöra sig et obbdeligt namn, wære intet annat, än at qwarlämna åt werlden sådana småsaker och willfarelser, hwarmed man spö-selstätt sig under sin lifstid. Hvem förtjente snarast äre-stod, den första Bagaren, eller Alexander Magnus? Den förra sörgde för Människo-slågteis widmagthållande, och den sednare för dess undergång; den förra har skaffat människorna lifwets begwämlighet, den senare har berdwat dem det, den förra har underhållit deras hälsa, och den sednare har förderdwat den. Alt detta har sin

fullkomliga riktighet. Men, det kan dock så-dant wagtadt ske, at wi wårda åtanfan af en människo-slågteis wådgjörare, fast än wi icke weta des namn; och wi kunna därfore wäl bruka brödet til wår nytta, ehuru wi icke weta hvem som upfunnit det samma. Jag wet intet hwad man finner för härlighet el-ker belöning för en uppfinnare af någon nyt-tig sak deruti, at han efter sin död blifwer nämnd wid namn. Så litet som Alexander Den Store har därutaf, at wi ofta nämna hans namn, så litet förlorar brödetis uppfin-nare därwid, at wi icke weta hans. Emed-ertid synes af hwad anfördt är, at de äf-wen icke warit de nyttigaste människor på jor-den, hwilkas namn wi weta, och at de of-fast förbjana mera berdm, hwars namn wi måste efterlöka.

Naturen gaf oss bland wårternas många-handa mjölagtige frugter, som woro mycket stickelige til wår kroppis näring. Men, det war en ofullkomlighet derwid, som måtte af-hjälpas. De mjölagtige råttierne förwandla sig så lätt i magen til en seg stäm, hwilken fördärwar matsmältningen på mångahanda sätt, och gör alla wåra wåtskor ofunda. Där-fore fördrä de en god mage, wöden galla, och et arbetsamt testafs-sätt, om de behöri-gen stola kunna smältas. Men dessa gåfwor hade Naturen begåfwat ganska få människor med.

(Fortsättning härnäst.)

Meteorologiske Observationer.

Mar.	Kl. 8. f. m.			Kl. 2. e. m.			Kl. 9. e. m.		
	Bar. Therm.	wind. wädl.		Bar. Therm.	wind. wädl.		Bar. Therm.	wind. wädl.	
17	b 25:50 56. u.	S.	1 klart.	25:50 7. u.	S.	1 snög.	25:48 10. u.		2 snög.
18	c 25:56 40. u.	S.	2 snög.	25:29 10. u.	S.	2 mulit.	25:25 10. u.		2 mulit.
19	c 25:25 17. u.	N.W.	1 klart.	25:34 9. u.	N.	1 mulit.	25:44 11. u.		1 mulit.
20	g 25:55 13. u.	N.W.	1 klart.	25:60 6. u.	N.W.	1 snög.	25:65 1. u.		1 snög.
21	g 25:65 13. u.	N.	1 klart.	25:65 10. u.	N.	- klart.	25:65 20. u.		1 klart.
22	u 25:60 8. u.	N.	2 mulit.	25:60 4. u.	N.	2 klart.	25:60 6. u.		1 klart.
23	b 25:55 7. u.	N.	1 mulit.	25:75 5. u.	N.	1 klart.	25:39 6. u.		1 klart.

Den 19 Martii ååå Aw. Kl. 11 f. m.

År 1770. d. 24 Martii.

Politie- och Commerce = Tidningar.

I Stockholm äro ifrån den 16 Marti 1770, til och med den 23 Dito, födde: 21 Gofebarn, 16 Flickbarn, 6 Par widge, samt begrafne 22 gamla Personer och 18 Barn. (o) utmärker at ingen förteckning ifrån den Församlingen inkommit.

De Gamla Personerna äro döde: 6 af Lungfot, 5 af Fetig Sjuka, 3 af Slag, 2 af Erdtjärk, 2 af Dångifwen Sjuka, 2 af Wattufot, 1 af Lårande Sjuka, 1 af Inwärtets Sjukdom, 1 af Wärdelig Händelse, 1 af Barnsbörd. De 18 Barnen äro döde. 9 af Slag, 3 af Koppor, 1 af Bröst-Åber, 1 af Lårande Sjuka, 1 af Korffen, 1 af Kläck-Feber, 1 af Trwin-Sjuka, 1 af Angelt Sjuka.

Namnen på de gamla döda Personerna äro:

(St. Nicolai.) Kongl. Hfwer-Hof-Predikantens, Pastoris Primarii, Doctor Nöbran Schröders Fru, Wälborna Fru Margaretha Elis. — Seps-Clareraren Carl Benedict Kries. — Parasoll-Kabriqueuren Petter Sohlberg, 61 år gl. — Skomakaren Mathias Bruns Hustru. — 1 Barn. — (St. Clara.) Kammar-herren Wälborne Hr. Carl Wachslagers Fru, Wälborna Fru Anna Lisa Wählstierna. — Wafsmästaren Lars Söderström. — (St. Jacob.) Hansmakare = Aldermannen Johan Conrad Ditzinger, 61 år gl. — Tjil-Köparen Petter Öberg's Hustru. — (Riddareholms = Förs.) (o) — (Eosta Församlingen.) Kongl. Hof = Källarmästaren Petter Hindrich Fuhrmans Hustru, Margaretha Wds, 68 år gl. — Bryggaren Abraham Köhl. — Hfwer-Directeuren Carl Magnus Flintbergs Enke-Fru, Margaretha Bauman. — Watrofen Christian Schniewer. — (St. Maria.) Sjömannen Gustaf Westermarcks Hustru. — Rungfru Maria Urichts. — Pigan Maria Kalk. — Arbets = Karlen Mats Nyman. — 2 Barn. — (St. Catharina.) Coopwærte = Capitainen Johan Christopherson, 67 år gl. — Timmermannen Jacob Högman. — Sidenwäware = Gejalls = Hustru Elisabeth Fahlstedt. — 3 Barn. — (Sjista Församlingen.) 1 Barn. — (Kongsholmen) (o) — (Fransiska Församlingen.) (o) — (Ladugårdslands-Församlingen.) Linwäware-Gejallen Lars Nydal. — Bryggare = Drängen Samuel Erson. — Enkan Brita Kläbbe, 68 år gl. — 4 Barn. — (St. Dof.) Slagaren Eric Lindberg, 62 år gl. — Kottaren Befanders Enka, 64 år gl. — Trågårdsmästaren Eric Fosbergs Hustru. — 2 Barn. — (St. Johannes.) Wafsmästaren Dof Gaderströms Hustru. — Timmermans-Enkan Maria Thorsberg, 63 år gl. — (Wärnhus-Församlingen.) 2 Barn. — (Skepsjöms-Församlingen.) (o) — (Danwifs = Församlingen.) Blockmakare = Hustru Brita Wallerström. — 1 Barn. — (Sabbatsbergs Kattighus.) (o).

Årskifflige Kundgidrelser.

I Kongl. Tryckeri-Woden finnas följande Italienska och Fransiska m. m. Böcker til köps:

91) Den för sin stora wäktalighet berömda Paolo Segneri Predikningar samt Andeliga och Moraliska Betraktelser på Italienska, i 4 Delar, in 4:to, 18 dal. 92) Actes du Synode National de Dordrecht par J. De Nerée, 1, 2 & 3 Tom., in 4:to, 9 dal. 93) Recueil de diverses Pieces, pour servir a l'Histoire du Ministere du Card. de Richelieu, 3 dal. 94) Historia del Concilio Trident, di P. Soave Polano, 6 dal. 95) Memoires de Mess. de Mornay, 2 Tome, 3 dal. 96) Lettres Pastorales aux Fideles de France, 3 dal. 97) Lettres del Sign. Margotti, 3 dal. 98) Le parfait Ambassadeur par Lancelot, 3 dal. 99) Historia della Guerra di Fiandria dal Bentivoglio, 1, 2 & 3 Tom., 4 dal. 16 bre. 100) Diverse berömda Nya Ängelska Auctorer's Predikningar, in 4:to, 6 dal.

I Kongl. Tryckeri-Woden finnas följande Böcker til köps: 101) Historia delle Guerre Civili di Francia di H. C. Davila, in 4:to, 6 dal. 102) L'Idée del Gentil'Homme di Republica del Collurati, 2 dal. 8 bre. 103) Dictionaire på Engelska och holländska, 3 dal. 104) Dell' Historie del Regno di Napoli del Caraffa, 3 dal. 105) Dictionaire på Fransiska och holländska, 6 dal. 106) Blondels methode pour apprendre l'art d'écrire François & Svedois, 3 dal. 107) Delle Lettere di Principi, 2 Tom., 1 dal. 16 bre. 108) Frauenszimmer Gespräch = Spiel von allerhand artigen Sachen, Kunstn u. Wissenschaften, alla 8 Delar i 8 Band, med wacker Kupf., 18 dal. 109) Hübners Polit. Historische Fragen, alla 10 Bänden, 20 dal. 110) Miri Philolog. Biblische Fragen, alla Delarna i 7 Band, 21 dal.

I Kongl. Tryckeri = Woden finnas följande Passions = Predikningar och Betraktelser til köps:

17) Doct. Mart. Chemnitz's Passions-Predikningar på Swänska, in 4:to, 9 dal. 18) Doct. Avenarii Dito på Swänska, in 4:to, 6 dal. 19) Arenii Passional = Postilla på Swänska, 4 dal. 16 bre. 20) Passanii Heil. Passions = Andachten, 3 dal. 21) Braunsens der Treue Sächsenbürge Jesus, oder Passions-Predigten, 3 dal. 22) Leibnizens Myrthen = Berge des Leidenden Jesu, 2 dal. 8 bre.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse til Hofvet: Ståthållaren i Stockholm, med betygnande af Nådigt Wälbehag öfwer des och Magistratens i Stockholm nitiska upförande, wid der näst för sista Nifsdag af då warande Nifsens Råd tagne samt emot Constitutionen ständande äg, finnes i Kongl. Tryckeri: Boken för 9 bre R. mt.

Utslag öfwer en Upplysingsman, som dömmes till arbete i Warfrånd på et års tid, för det han, wid gjordt Beslag på oridigt Brännwins: Saljande, latit sig med 6 Dal. R. mt. besticka, finnes i K. l. Tryckeri: Boken för 9 bre R. mt.

Profesor Olof Rudbeck den Äldres beännertliga Graf: Skrift öfwer Profesor Olof Verelius, finnes i Kongl. Tryckeri: Boken för 9 bre R. mt.

Med Nifsens Höglof. Ständers Expedition: Deputations Högå tillstånd, kommer, på Bokhandlaren Åkerarens befohån at af Trycket utgifwas: Höglof. Jusitia: Deputations Anmärkingar öfwer Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning om Dal: Friheten, med bifogade Deras Excellencies Ferrar Nifsens Råds Förklaringar. Arbetet utgifwes högst efter 8 dagars serlopp, och emottages därpå Prenumeration med 2 Dal. 8 bre R. mt i samma Bokläda, endast til deana weckas slut, och femma inga flere Exemplar at tryckas, än som prenumererade blifwa.

Den så kallade Gyllenborgiska Malin: Gården, belägen wid Norrmalmns Hjelso: Brunn och Tullports: Gatan, är til salu eller at hyra med någon Egendom på Landet eller här i Staden; denna Egendom, som är värderad til 200,000 Dal. R. mt och afsecurerad til 150,000 Dal. R. mt, består af Sten: och Trä: Byggnader samt 22 ne Trädgårdar, tjänlige för Herrfapper, Fabriquer, och dem, som wilja hålla Wårdsbus; Egendomen kan beles: ender det behagas, och med Wården kan öfwerenskommas både om milken, hwilka äro dräaeliae och beqvämliche i anseende til et stort Lån, som ock om tillträdet. De som wilja köpa en ganska commode fyr: stiftig Rese: Wagn, kunna därstädes härom få underättelse, äfwen som flere Waagnar, Stådar, Selar, och en Linwäfware: Stol i fullkonligt stånd, med fast och all annan härtil hörande Redskap; äfwen finnas därstädes åtfällige Malningar och Kopparstucken, af de bästa Målare gjorde, til köps.

Som en Hederlig Herres Enke: Fru här i Stockholm har 6 små Barn, dem hon så mycket min dre sielf kan försörja, som hon sitter i et så medelst tillstånd, at utwäg til föda för des egen Person är ganska otillräckelig; så anmodas den eller de af Hederligt Folk, som råd och lägenhet hafwa, at, af et Christeligt medlidande, taga emot något af dessa fattiga små Barnen, at dem föda och upfostras skulle någon sådant behaga, gifwe det tillkänna hos Stråddaren Lindberg, som är boendes i Staden wid Stora Kyrko: Drinken och Präst: Gatan.

Förleden Onsdag, eller d. 21 Martii, borttappades estermiddagen af en fattig Tjenst: flicka, i mellan Norrmalmns Torv och Riddare: Gatan på Ladugårdslandet, 3 alnar smort Kast, som låg knutit i en lärts: nåsduk; den Christeliga människa, som det uphöwades, adee så wäl för den fattiga flickan slut och gifwe det tillkänna i Handelsmannen Pfsbergs Gård på Ladugårdslandet och Riddare: Gatan, då des bekwär skal hederligen förskallas.

Natten inellan d. 14 och 15 Martii hafwa Djuftwar bortfulit en Tenngjutare: Skolt i Höfens Gränd och Huset No: 31, Skolten bestod af Hamradt Tenn, 2 st. större och 2 st. mindre slata Fat, parwis sammankladdde, och 2 st. Tallrickar underst, hwar stort dubbelt starkare, än som ordinärit; den Christeliga människa, som härom någon underättelse gifwa kan och tillrätta Raskar, lofwas hederlig wedergällning, då det anmäles i ofwännämnde Gränd och Hus.

Uti Huset No: 28 på Norrmalm, nära Torget, och det första på Smedje: Gatan, är en Wåning at hyra nästa Fardag, bestående af 1 Sal och 4 Kamrar, alla tapiserade, 1 Kök, Källare, Wed: Bod och Käl: Bod med andra nödiga Ut: Hus, därest och är Brunn på Gården af det bästa watten, med flera Commoditeter, efter öfwerenskommande; underättelse fås uti berörde Hus, en trappa up, och i Lin: Boken wid Blaschholmen.

Här i Staden, på Norrmalm och Nya Wågen uti Gården No: 124, logerar en Resande Man, som på någon tid här i Staden wistas, har fullkonliga och nöjaktiga Bewis af åtfällige Rikets Inwånare, det han å daga sagt märkelige pres af sin konst, at aldeles fördriwa Wågglöds samt större och mindre Rätter i et Hus eller Rum, där lik Ohyra wistas.

Som Öfwer Ström: Wårn, i kist af watten, måst ståt 7 a 8 månader, at ganska sällan någon därstädes funnat så mala; ty gifwes härmed tillkänna, at Strömmen nu börjar falla, så at en hwar kan nu där med allehanda Swammals: Malning blifwa betjänt.

Stundad til köps: Konung Gustaf den Fjerdes Historia, 22 ne Delar, af Doctor Celsius; skulle någon wara sinnad samma Bok afåta emot Fålig betalning, fås därom underättelse i Hattföfweraren Lagerwalls Bod på Smedje: Gatan, framt wid stora Kyrko: Drinken.

Åf Kongl. Tryckeriet är utkommit:

Kongl. Maj:ts Förnåde Nådiga Förordning och Reglemente, angående Armeens Pensions: Casa. Dat. Stockholm d. 22 Februarii 1770. 3 och et sjerdedels Ark.

Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning, angående hwad tills vidare kommer at i afattas wid Kongl. Maj:ts Förnåde Pensions: Reglemente för Des Arme. Dat. Stockholm d. 22 Februarii 1770.

Stockholms Wedo=Blad.

Lördagen, den 31 Martii 1770.

Lärda Saker och Rön.

R A K A K E N.

Om Bröd och Dricka.

San ser det ännu på Barnen, som upfödas med mjöl-wälling och därjämte mycket welsigt upfostros, huru mycket deras magska öfwerhopas med slem och syra, huru den upswäller, men deras lemmar förortas: huru mastarna triswas i deras tarmar, och huru swaga deras kroppar blifwa. Til at afhjälpa desse obegämligheter, påfänt man det medlet, at först sätta fruktens mjöl uti gåsning, och at sedan därutaf baka en terr, lätt och smältelig magsa, hvilken, under namn af Bröd, blifwit af så betydligt nytta för människo-slaget. Härigenom blef mjölet den egenkapen betagen, at förorsaka wäder, slem och syra; och man finner werkeligen, at Barn, hvilka, i stället för den rå mjöl-wällingen, födas med wälling, som är gjord af sänderstötte storpor, då alla andra omständigheter äro lika, blifwa fristare och triswas bättre.

Om et allmänt bifall kan utgöra något wärde af en uppfinning, så är Bröddets nytta och förträfflighet redan satt utom all tvifwel. I alla werlds-delar är det öfwer all infördt. Mjölaktige frukter gifwas öfwer alt, och öfwer alt äger man en konst, som kommer öfwerens med war bröd-bakning, til at göra dem lättare och begämligare för wåra matsmältningens-ledbandter. I Europa blifwer Bröddet merendels bakat utaf mjöl af Råg, Hwete, Korn och Hafra. Men Naturen har icke inom så tränga gränstor welat instånga detta allmänna medlet til wårt underhållande. Det är troligt, at det första Brödkornet bestått af hel annan materia, än det som wi nu nyttja til wårt bröd. Gudinnan

Isis, hvilken Egypptierne tillskrifwa uppfinningen af Bröddet, blifwer på et wist gammalt Hadriani Romerska Mynt, förestäld med en Lotus=Blomma; och Herodotus berättar os, at Brödd blifwit bakat af Loti frön. Man wet icke egenteligen, hwar detta warit för en wårt. Dioscorides beskriwer den som en frukt, hvilken är södre än Peppar, söt, åtelig, smältelig och åstadkommer förstoppning, och Plinius säger, at det wärer på de orter, hvilka af Nil=Strömmen blifwit öfweröfwammade. Til afwentyrs war det et slags Rör, hvars frön underfundom blifwa mycket stora, och kunna åtas. Af dyllta rör eller mags=frön baka ännu i denna dag Amerikanerna i Louisiana deras Brödd. Det wärer på fuktiga orter, 10 til 20 fot högt, och tjockt som en hand. Efter några år bär det frö-korn i myckenhet, och dessa korn, som skulle wara mycket lika med hafra, om de intet wero tre gånger längre och tjockare, blifwa af Louisianerna sorgfälligt samlade, för at däraf bereda Brödd och Wälling. Detta mjöllet swäller så wät som hwet-mjöl och tjänar Jndianerna til födo. Jag måste i medfertid tillä, at de gamla beskrifningarna på Lotus=Frugten icke stamma öfwerens med de omtallda Rörrens frön; och hwar kan det också göra til saken, hvilken frugt som först warit brukad til brödd-bakning. Af alt hwar jag anfördt om Lotus, synes noggsamt det stora åtskillnad från all Europeisk Säd; och ännu i denna dag bala de åtskillige Jordanes Follslag sitt brödd af mangahanda och särskilda mjöl-slag. I Amerika finnas Mesplar, hwilkas inre kärna riswes, torkas, och i so-len eller wid eld bakas til brödd. Äfwen därstädes sötas stora nötter til en grodt, och af denna magsa försärdigas brödd. De okonstlade Chacao=Rakorne äro icke annat, än et Chacao=Brödd, och den därpå tillredda Dryg-

ten är en art af bröd eller mjöl = soppa. I
 Asien är Kiket det allmänaste säd = laget
 til bröd. Det Indianiska eller Turkiska Ko-
 net, Mass, Hårs = Grön, Cayo, och så til
 sågandes alla Vegetabiliska söter, som låta
 goda sig til mjöl, blifwa af några Folkslag
 nyttjade til bröd. Morerna äro underfund-
 dom hjärnan af Palm = Träden, ja, ända til
 det Arabiska Gummi, i stället för bröd, se-
 dan de förvandladt bägge delarna til mjöl.
 På Ternate blifwer en träd = bark brukad til
 jamna ärdamål. I Siam blifwer mjölet
 af ei mist slags bittert träd blandat til en
 fast, och ättit för honger; och huru många
 andra exempel kunde jag icke anföra om den-
 na saken, om wi intet hälfwa hade så män-
 ga exempel därpå. Man hafwer lärdt i må-
 ra tider, at baka skönt bröd af Jord = Väron;
 och ändock skal bröd, som är gjordt af Kål-
 rofwor, wara ännu bättre. Herr Buebe,
 en Fransk Sältskr, har för några år sedan
 upfunnit et berömt närande Pulver, hwaraf
 12 lod, njutit i 2:ne måltider, uppehålla och
 wätta en människa utan all widare fö-
 do. Detta Pulver blifwer i kokande wate-
 ten til en tjock wälling, och upswäller ganska
 mycket. Hr. Moreand håller det samma för
 et Pulver af råstat Turkiskt Korn, hwartil
 är lagt något säd = salt; och en annan Fransk
 Sältskr, Hr. Recolin, har af en myckenhet
 exempel wissat, huru litet man behöfwer för-
 undra sig öfwer detta Pulvrets födande kraft,
 häls som många wilda Folkslag, Morerna,
 ja, äfwen Kossarna, föra med sig dyligt
 Korn = mjöl af allehande säd = slag på sina re-

ser och marcher, med hvars gröt de helt
 wäl nåra sig.

Skat man säga sanningen, så är wår
 Europeiska Säd och besonnenligen Vägen; et
 det aldradästa ämne til bröd, hwarwid man
 kunde låta bero, om intet på den ena sidan
 säfanga och öppighet, och på den andra öp-
 het och brist, underfundom gjorde et annat
 wäl nödwändig. Det synes, som hade na-
 turen sjelf egentligen bestämmt och utstedt den-
 na wårten til människornas näring, ty i stäl-
 let för det andra wårter icke utan möcken
 möda kunna komma fort i alla säffwida Cli-
 mäter, så säger ofw däremot deras berättelser,
 som bebjöd fast alla Länder i den bebodda
 delen af werlden, at man icke lätteligen träf-
 far någon ort, hwarest den af Europeerne
 ditbragte Säden, då den behörigen blifwer
 skött och ansad, icke skulle wäras ja, de Re-
 sande omtala för ofw Länder och Öar, hwar-
 est denna wårten, äfwen utan så nödosamt
 bearbetande, som den fordrar hos ofw, fram-
 bringar mer och bättre frugt, än i sitt egit
 Fädernesland.

Det må nu wara härmed huru det wäl,
 så är wårt wäntliga Europeiska Bröd, då
 det är af god bestaffuehet, wäl titredt och
 bakadt, öftridigt en den aldranaturligaste och
 bästa spis för människorna; ty det innehåller
 uti sig all hwad som fordras til styrka och
 födo för den mänskliga kroppen; och som det
 tillika intet äger någon märckelig medicinl kraft,
 så fattas det samma intet af alla de egenfaper,
 en i allmänhet sund spis bör äga.

(Fortsättning härnäst.)

Meteorologiske Observationer.

Mån.	Kl. 8. f. m.			Kl. 2. e. m.			Kl. 9. e. m.				
	Bar. Therm.	wind.	wäd. l.	Bar. Therm.	wind.	wäd. l.	Bar. Therm.	wind.	wäd. l.		
24	25:36	12. u.	N. 1	flart.	25:50	6. u.	N. 2	flart.	25:51	12. u.	1 flart.
5	25:55	16. u.	N. 1	flart.	25:50	2. u.	N. 2	flart.	25:49	12. u.	1 flart.
6	25:45	15. u.	N. 1	flart.	25:45	5. u.	N. 1	flart.	25:45	10. u.	- flart.
7	25:40	11. u.	W. 1	sbdg.	25:42	4. u.	W. 1	flart.	25:42	8. u.	- flart.
8	25:42	10. u.	N. -	flart.	25:40	2. u.	SW. -	flart.	25:40	2. u.	- mulit.
9	25:50	2. d.	W. 1	mulit.	25:50	7. d.	SW. 1	flart.	25:50	4. d.	- mulit.
0	24:95	2. d.	W. 1	sbdg.	24:96	3. d.	W. 1	sbdg.	24:96	5. u.	2 sbdg.

Den 27 Martii Ny kl. 7 f. m.

